

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Механіко-математичний факультет
Кафедра математичної економіки, економетрії, фінансової та страхової математики

Затверджено

На засіданні
кафедри математичної економіки,
економетрії, фінансової та страхової
математики
механіко-математичного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол № 12 від 30.07.2023 р.)

Завідувач кафедри:

_____ Володимир КИРИЛИЧ

Силабус з навчальної дисципліни

“ Математична економіка ”,

що викладається в межах ОПП

“ Статистичний аналіз даних ”

другого (магістерського) рівня вищої освіти для здобувачів з

спеціальності 112 - Статистика

Львів 2023 р.

Назва дисципліни	Математична економіка
Адреса викладання дисципліни	Головний корпус ЛНУ ім. І. Франка, вул. Університетська 1, м. Львів, 79000
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Механіко-математичний факультет Кафедра математичної економіки, економетрії, фінансової та страхової математики
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	11 - Математика та статистика 112 – Статистика
Викладачі дисципліни	Оліскевич Маріанна Олександрівна, доктор економічних наук, професор, професор кафедри математичної економіки, економетрії, фінансової та страхової математики
Контактна інформація викладачів	marianna.oliskevych@lnu.edu.ua , https://new.mmf.lnu.edu.ua/employee/oliskevych-m-o ; Головний корпус ЛНУ ім. І. Франка, вул. Університетська 1, м. Львів, 79000
Консультації з питань навчання по дисципліні відбуваються	Консультації в день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю): ауд. 354, головний корпус ЛНУ ім. І. Франка, вул. Університетська 1, м. Львів, 79000
Сторінка курсу	https://new.mmf.lnu.edu.ua/course/me-112-mag
Інформація про дисципліну	Дисципліна “Математична економіка” є вибірковою дисципліною з спеціальності 112-Статистика для освітньої програми “Статистичний аналіз даних”, яка викладається в 1-му семестрі в обсязі 6-ох кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Коротка анотація дисципліни	Навчальну дисципліну розроблено так, щоб надати учасникам необхідні знання, обов’язкові для того, щоб будувати математичні моделі для аналізу мікроекономічних процесів. У дисципліні представлено як огляд властивостей опуклих структур, основи задач математичної оптимізації, теорії ігор, теорії споживання і теорії фірми, елементи теорії загальної рівноваги
Мета та цілі дисципліни	<i>Мета:</i> надати студентам фундаментальні знання про концепції, методи і технології дослідження задач мікроекономіки <i>Цілі:</i> забезпечити належну базову математичну підготовку студентів та сформуванню вміння застосовувати свої знання для аналізу економічних явищ
Література для вивчення дисципліни	1. Keiding, Hans. (2020). Theory of General economic equilibrium. – World Scientific. - 448 p. 2. Martin J. Osborne, Ariel Rubinstein. (2020) MODELS IN MICROECONOMIC THEORY. OpenBook Publishers. - 362 p. 3. Wang, Susheng. (2018). Microeconomic Theory, Springer. - 457 p. 4. Козицький В.А. (2008). Опуклі структури, методи оптимізації та їхнє застосування в економічному аналізі. Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, - 448с. 5. Moore, James. (2007). General equilibrium and welfare economics.

	<p>Springer, - 600 p.</p> <p>6. Козицький В.А., Лавренюк С.П., Оліскевич М.О. Основи математичної економіки. Теорія споживання. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2004. – 264 с.</p> <p>7. Козицький В.А., Лавренюк С.П., Оліскевич М.О. Основи математичної економіки. Теорія фірми. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2005. – 323 с.</p> <p>8. Козицький В.А. Математична теорія кооперативних ігор. – Львів: Видавничий центр ЛНУ імені Івана Франка, 2016. – 414 с.</p> <p>9. Kozytzkyu, V., Pabyrivska, N., Beregova, G. (2021). Modeling of Wages and Prices Behavior: System Dynamic Approach. WSEAS Transactions on Computers. 21, pp. 44-50.</p>
Обсяг курсу	Загальний обсяг: 180 годин. Аудиторних занять: 64 год., з них 32 год. лекційних та 32 год. практичних занять. Самостійної роботи: 116 год.
Очікувані результати навчання	<p>У результаті вивчення даного курсу студент повинен:</p> <p>знати: теоретичні базові поняття та властивості опуклих структур, методів математичної оптимізації, теорії ігор, теорії споживання, теорії фірми, теорії ринків, основи загальної рівноваги;</p> <p>вміти: досліджувати задачі теорії споживання, теорії фірми, поведінку фірми на ринках, обчислювати рівноважні розподіли і ціни та застосовувати результат для аналізу поведінки споживача і фірми на ринках.</p>
Ключові слова	Система переваг, бюджетне обмеження, задача раціонального вибору споживача, функція корисності, виробнича функція, технологічна множина, задача поведінки фірми, загальна рівновага, економіка обміну, рівновага Неша, оптимальність за Парето.
Формат курсу	Очний
Теми	<p>1. Опуклі структури. Опуклі структури. Задача увігнутої оптимізації. Умови оптимальності Куна-Такера.</p> <p>2. Некооперативні ігри. Рівновага за Нешом.</p> <p>3. Основи теорії споживання. Тема 1. Перевага і вибір. Відношення переваги: основні властивості. Функція корисності. Теорема Дебре. Споживчий вибір: порядковий підхід. Задача раціонального вибору. Попит Вальраса. Зміна цін і доходу. Слабка і сильна аксіоми виявленої переваги. Закон попиту. Матриця Слуцького. Агрегація Енгеля. Агрегація Курно. Тема 2. Споживчий вибір: кількісний підхід. Задача максимізації корисності. Непряма функція корисності. Ефекти заміщення і доходу. Рівняння Слуцького. Задача мінімізації витратків. Функція витратків. Попит Гікса. Диференціальні властивості попиту. Тотожність Роя. Тема 3. Задача інтегровності. Грошова міра функції корисності. Задача інтегровності. Споживчий надлишок. Квазілінійна корисність і грошова міра. Оцінка зміни добробуту.</p> <p>4. Основи теорії фірми. Тема 1. Технологічні множини, їх структурні властивості. Задача максимізації прибутку фірми. Мінімізація витрат фірми. Властивості</p>

	<p>функції витрат. Функції попиту на фактори виробництва.</p> <p>Тема 2. Фірма в умовах досконалої конкуренції. Функція пропозиції випуску. Виробничі функції. Двофакторні виробничі функції. Довгостроковий та короткостроковий періоди.</p> <p>Тема 3. Недосконала конкуренція. Монопольна ціна. Збиток заданий монополією. Цінова дискримінація. Олігополія. Дуополія з конкуренцією на фактори виробництва. Модель Курно. Картель. Модель Бертрана. Порівняльна статика фірми. Довгострокова задача для фірми.</p> <p>5. Задача переговорів Неша.</p> <p>6. Вступ до загальної рівноваги.</p> <p>1. Економіка Ерроу-Дебре. Визначення загальної рівноваги економіки. 2. Економіка обміну. Існування рівноважних цін в економіці обміну. Ядро економіки обміну. Регулярна економіка. Парето оптимальність і загальна рівновага. Коробка Еджворта.</p>
Підсумковий контроль, форма	Залік у кінці семестру
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з математичного, функціонального аналізу, лінійної алгебри і методів оптимізації.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Інформаційні методи (лекція, бесіда, ілюстрація, демонстрація); дедуктивні методи на основі узагальнень; евристичні методи (проблемна лекція); інтерактивні методи (дискусія)
Необхідне обладнання	Комп'ютер із необхідним програмним забезпеченням, доступ до Internet мережі.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за наступним співвідношенням:</p> <ul style="list-style-type: none"> • практичні/самостійні: 25% семестрової оцінки: максимальна кількість балів 25; • контрольні заміри (модулі): 25% семестрової оцінки: максимальна кількість балів 25; • підсумкова письмова робота: 50% семестрової оцінки: максимальна кількість балів 50. <p>Загалом протягом семестру 100 балів.</p> <p>Академічна доброчесність: Очікується, що роботи студентів будуть оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Списування та втручання в роботу інших студентів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в написанні завдань є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману.</p> <p>Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти відвідають усі лекції та практичні заняття курсу. Студенти повинні інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися термінів визначених для виконання всіх видів робіт, передбачених курсом.</p> <p>Література. Уся література, яку студенти не зможуть знайти самостійно, буде надана викладачем виключно в освітніх цілях без права її передачі</p>

	<p>третім особам. Студенти заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.</p> <p>Політика виставлення балів. Враховуються бали, набрані при поточному контролі та бали підсумкового тестування. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; недопустимість пропусків та запізнь на заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін.</p> <p>Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.</p>
<p>Питання до заліку чи екзамену.</p>	<p>Перелік питань на іспит та вимоги надсилаються студентам.</p> <p>Математична економіка</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Відношення переваги та його властивості. 2. Максимальні елементи: існування, єдиність та опуклість множини максимальних елементів. 3. Бюджетне відображення та його властивості. 4. Попит Вальраса та його властивості. Попит Гікса та його властивості. 5. Непряма функція корисності і функція видатків та їх властивості. 6. Задача раціонального вибору споживача: існування розв'язку, єдиність та опуклість. 7. Технологічні множини та їх структурні властивості. Задача максимізації прибутку. Задача мінімізації витрат. 8. Ринки монополії та олігополії. 9. Рівновага Неша, рівновага Штакельберга . 10. Задача переговорів Неша. 11. Модель економіки Ерроу-Дебре, розподіл власності, економіка з приватною власністю, функція забезпечення доходами, приклади. <p>Практична частина</p> <p>Дослідження основних виробничих функцій.</p> <p>Дослідження властивостей системи переваг споживача.</p> <p>Обчислення функцій попиту Вальраса та Гікса.</p> <p>Обчислення непрямої функції корисності та функції видатків.</p> <p>Перевірка рівняння Слуцького.</p> <p>Обчислення функції прибутку і функції витрат.</p> <p>Обчислення рівноваги Неша і Штакельберга для фірм.</p> <p>Знаходження рівноважних розподілів для економіки обміну.</p> <p>Обчислення розв'язку задачі Неша.</p> <p>Знаходження оптимальних за Парето розподілів, знаходження ядрових розподілів та інтерпретація в коробці Еджворта.</p>
<p>Опитування</p>	<p>Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу.</p>

**Схема курсу “ Математична економіка ”
для студентів спеціальності 112 – Статистика**

Тиж.	Тема, план, короткі тези	Форма діяльності (заняття)* * лекція, практична	Література для вивчення дисципліни	Завдання, год.
1-2	Опуклі множини та увігнуті функції. Умови оптимальності Куна-Такера. Система переваг і функція корисності. Бюджетне відображення. Задача раціонального вибору. Задача максимізації корисності. Функція попиту Вальраса і Гікса. Напряма функція корисності. Теорема двоїстості теорії споживання. Рівняння Слуцького.	лекції, практична	2, 3, 5, 6	Опрацювати питання лекцій, практичної 8 год. л. 8 год. пр.
3-4	Властивості технологічних множин. Задача максимізації прибутку фірми. Функція прибутку. Задача мінімізації витрат. Функція витрат.	лекції, практична	2, 6,7	Опрацювати питання лекцій, практичної 8 год. л. 6 год. пр.
5-8	Теорія ринків. Ринок монополії. Ринок олігополії. Картель.	лекції, практичні	1, 2,6,7	Опрацювати питання лекцій, практичних 4 год. л. 4 год. пр.
9-12	Модель економіки Ерроу-Дебре. Конкурентна рівновага. Модель економіки обміну. Функція надлишкового попиту та її властивості. Рівноважний вектор цін. Коробка Еджворта. Регулярна економіка. Теорема про індекс.	лекції, практичні	1, 2	Опрацювати питання лекцій, практичних 6 год. л. 6 год. пр.

13-16	Некооперативні ігри. Рівновага Неша. Рівновага Штакельберга. Задача переговорів Неша.	лекції, практичні	1, 2, 3,8	Опрацювати питання лекцій, практичних 6 год. л. 8 год. пр.